

SNITCHEN IS HOOGVERRAAD

©Stichting JOZ

EEN KWALITATIEF ONDERZOEK NAAR AANGIFTEBEREIDHEID
ONDER JONGEREN IN EEN ACHTERSTANDSWIJK

Masterscriptie

Snitchen is hoogverraad

Ervaringen van en met jongeren ten aanzien van de eigen aangiftebereidheid jegens de politie.

**Erasmus Universiteit Rotterdam
Erasmus School of Social and Behavioural Sciences
Master Grootstedelijke vraagstukken en beleid
Academisch jaar 2022-2023**

Naam: Madeleine Nieuwenhuijse
Vak: 4.3 Master's thesis
Begeleider: Willemijn Bezemer
Datum: 25-06-2023
Woorden: 10.000

ABSTRACT

De aangiftebereidheid van jongeren speelt een cruciale rol bij het waarborgen van veiligheid en het bevorderen van rechtvaardigheid. Binnen achterstandswijken is de aangiftebereidheid echter vaak lager, wat resulteert in een beperkt inzicht in de omvang en aard van criminaliteit in deze buurt. Dit afstudeeronderzoek richt zich op de aangiftebereidheid onder jongeren in een achterstandswijk en onderzoekt mechanismen die verantwoordelijk zijn voor de invloed van de sociale context op aangiftebereidheid. Op basis van theorieën over het doen van aangifte, sociaaleconomische status, straatcultuur en criminele betrokkenheid zijn in dit kwalitatieve onderzoek diepte-interviews gehouden met zowel politieagenten als jongeren om hun ervaringen en perspectieven op aangiftebereidheid te onderzoeken. Uit de bevindingen blijkt dat jongeren een rationeel besluitvormingsproces doorlopen bij het overwegen of ze aangifte zullen doen van een misdrijf, en dat er sprake is van een verhoogde aangiftebereidheid wanneer de politie direct na een delict om medewerking vraagt. Hiernaast doet het gevoel van onrecht, dat jongeren ervaren in relatie met de politie, afbreuk aan de aangiftebereidheid en voelen jongeren zich vaak niet verantwoordelijk voor delicten in hun buurt. Binnen de straatcultuur wordt de politie gezien als natuurlijke vijand en heersen verwachtingen om delicten zelf op te lossen. Het delen van informatie over een misdrijf waarbij het slachtoffer de dader kent, wordt gezien als het doorbreken van de zwijgcode binnen de groep. Ten slotte neemt de aangiftebereidheid af naarmate jongeren meer betrokken zijn in het criminele circuit. Voor een realistischer beeld van de achterstandswijk is het belangrijk om een hoge aangiftebereidheid te verkrijgen.

Keywords: aangiftebereidheid, jongeren, sociaaleconomische status, straatcultuur

Inleiding

Jongeren zijn vaker slachtoffer van traditionele criminaliteit dan personen van 25 jaar en ouder. Hiernaast zijn jongeren die in een zeer sterk stedelijke buurt wonen vaker slachtoffer van traditionele criminaliteit dan jongeren die in een niet of weinig verstedelijkte buurt wonen (CBS, 2022a). Toch doet 70 procent van de jongeren geen aangifte als ze slachtoffer zijn van een misdrijf (Andringa & Van Straaten, 2023). Voor de overheid is het van grote betekenis dat er bij misdrijven meldingen gemaakt worden bij de politie en dat er aangifte gedaan wordt. Een melding bepaalt een belangrijk deel van de informatiepositie van de politie en in de meeste gevallen is een aangifte essentieel om een opsporingsonderzoek te starten. Hoge aangiftebereidheid draagt bij aan het bepalen van focus in het politiebeleid omtrent het terugdringen van criminaliteit en het bepalen waar politieactiviteit gewenst is (Boekhoorn & Tolsma, 2016; Greenberg & Ruback, 1992).

Aangiftebereidheid onder jongeren hangt samen met verschillende elementen, waaronder contextuele factoren en de ernst van het delict (Goudriaan & Nieuwbeerta, 2005). Deze contextuele factoren hebben betrekking op de ruimtelijke, sociaaleconomische en etnische segregatie in de samenleving. Hiernaast onderscheidt Goudriaan (2006) economische, psychologische factoren en de sociale omgeving die van invloed zijn op de kosten-baten analyse van het slachtoffer wat betreft aangifte. Ook kan, volgens Anderson (1999), de kosten-baten analyse worden beïnvloed door factoren die samenhangen met een heersende straatcode. Tevens kan aangiftebereidheid niet losgekoppeld worden van de attitudes die jongeren hebben in relatie tot de politie (Tolsma, 2011; Van de Weijer & Bernasco, 2016; Boateng, 2018). Door vertrouwen in de politie is men eerder geneigd om aangifte te doen en gelooft men dat de politie de dader kan oppakken. Deze perceptie is een belangrijke indicator voor het naleven van de regels en de bereidheid om mee te werken met de politie (Sunshine & Tyler, 2003). Desalniettemin blijkt uit onderzoek dat bewoners van achterstandswijken minder vertrouwen hebben in de politie (Broekhuizen et al., 2018; CBS, 2022a). Met name jongeren met een lager opleidingsniveau, migratieachtergrond en/of afkomstig uit een kwetsbare wijk, geven veelvuldig aan gering vertrouwen te hebben in de politie. Verschillende oorzaken worden hiervoor aangewezen. De omgang tussen politie en jongeren, ondervonden discriminatie, beleefde effectiviteit en negatieve beelden van de politie spelen hierbij een zwaarwegende rol (KIS, 2018). De tevredenheid vanuit de burger over het optreden van de politie hangt nauw samen met de bereidheid om aangifte te doen (Intomart GFK, 2007).

In de wetenschappelijke literatuur omtrent het onderwerp aangiftebereidheid zijn er verschillende onderzoeken terug te vinden. Er zijn voornamelijk kwantitatieve onderzoeken uitgevoerd, waarbij ook gebruik gemaakt zijn van enquêtes (Christiaensen, 2008; Tolsma, 2011; Boekhoorn & Tolsma, 2016; Lai & Zhao, 2010). Door opgestelde vragenlijsten worden vastgestelde factoren en gedragingen getoetst aan de realiteit. Hierbij is vrijwel geen ruimte voor eigen inbreng van participanten. Bepaalde buitenlandse onderzoeken omtrent aangiftebereidheid zijn meer gaan inzoomen op buurtkenmerken en/of jongeren en maken ook alleen gebruik van enquête gegevens (Slocum, Taylor, Brick & Esbensen, 2010; Xie & Baumer, 2019). In Nederland is er voornamelijk onderzoek gedaan naar jongeren en de attitudes ten opzichte van de politie (Van San, 1998; Broekhuizen, Kapel, Steketeer & Roetman, 2018) of op demografisch gebied (Ham, Bervoets & Ferwerda, 2015) en wordt er weinig ingezoomd op het verband tussen buurtkarakteristieken en aangiftebereidheid van jongeren. Goudriaan, Wittebrood en Nieuwbeerta (2004) onderzoeken wel de samenhang tussen sociaaleconomische achterstand in de buurt en de kans op aangifte. Zij doen dit alleen vanuit een kwantitatief perspectief. Het onderzoek beschrijft enkele specifieke dimensies van sociale context die van invloed zijn op de aangiftebereidheid. De doorgronding van mechanismen achter de effecten van de sociale context op aangiftegedrag ontbreken hier echter.

Dit onderzoek focust vanuit een kwalitatief oogpunt op de invloed van de sociaaleconomische situatie op de aangiftebereidheid van jongeren. Het richt zich op de mechanismen achter de effecten van de sociale context en achterhaalt of een buurt met een sociaaleconomische achterstand een sterker negatief verband met aangiftebereidheid met zich meebrengt. Dit onderzoek hoopt een vollediger beeld te geven van de factoren die van invloed zijn op de aangiftebereidheid onder jongeren. Het begrijpen van de aangiftebereidheid vereist inzicht in de context waarin specifieke houdingen en ervaringen een significante rol spelen. Dit alles in acht nemend, is de onderzoeksvraag als volgt geformuleerd: *Welke factoren spelen een rol bij de aangiftebereidheid van jongeren binnen een achterstandswijk?*

Het onderzoek is erop gericht een volledig en empirisch onderbouwd beeld te geven omtrent de aangiftebereidheid van jongeren. Ten eerste richt het onderzoek zich op de ervaringen van jongeren zelf alsook de ervaringen van de politie wat betreft aangiftebereidheid. Ten tweede ligt de focus van het onderzoek op een achterstandswijk in Rotterdam, waarvan het merendeel van de huishoudens tot de lage inkomensgroep behoort (Wijkprofiel Rotterdam, 2022). Vanouds is de wijk een arbeiderswijk met voornamelijk smalle en dichtbebouwde straten. Momenteel heeft de wijk ruim 10.000 inwoners, waarvan relatief veel jongeren. De veiligheidsbeleving binnen de wijk heeft van de bewoners een circa drie keer zo lage score

gekregen, ten opzichte van de gemiddelde score over Rotterdam in zijn geheel. Deze veiligheidsbeleving bestaat uit de tevredenheid over het wonen in de wijk, vermijdingsgedrag binnen de wijk en de mate waarin bewoners denken dat zij zelf of een huisgenoot kans lopen om slachtoffer te worden van inbraak, zakkenrollerij, straatroof of mishandeling (Wijkprofiel Rotterdam, 2022). Hiernaast heeft circa drie kwart van de bewoners een migratie achtergrond. Volgens onderzoek van het CBS (2023) blijkt dat het risico om slachtoffer te worden van criminaliteit 16 procent lager is voor personen met een Nederlandse achtergrond. Mensen met een migratie achtergrond zijn vaker dan gemiddeld slachtoffer van traditionele criminaliteit, waarbij het percentage respectievelijk 23 procent hoger ligt dan het gemiddelde. Bij criminaliteit gaat het om geweldsdelicten, vermogensdelicten of vernielingen. Tevens is het gemiddelde inkomens- en opleidingsniveau binnen de wijk laag, in vergelijking met de rest van Rotterdam. Zo is het percentage huishoudens met een laag inkomen 15 procent hoger en heeft bijna de helft van de inwoners een laag opleidingsniveau (Wijkprofiel Rotterdam, 2022; Gemeente Rotterdam, 2020). In deze wijk is de meldingsbereidheid van de bewoners laag, omdat ze weinig vertrouwen in de overheid hebben (NRC, 2022; Trouw, 2018).

Tijdens dit onderzoek worden er verschillende concepten onderzocht. Allereerst ligt de focus op de rationele en impulsieve afweging in de beslissing om aangifte te doen. Vervolgens wordt onderzocht of de sociaaleconomische status van een wijk invloed heeft op de aangiftebereidheid van jongeren. Als laatste focust dit onderzoek op de invloed van straatcultuur en criminele betrokkenheid op aangiftebereidheid onder jongeren.

Ten slotte ligt de maatschappelijke relevantie van dit onderzoek in de kennis over aangiftebereidheid en de mogelijkheden om de aangiftebereidheid onder jongeren in de desbetreffende wijk te vergroten. De ervaringen van de jongeren omtrent aangiftebereidheid binnen de wijk, geven een informatiepositie voor de gemeente en politie om de aangiftebereidheid van de jongeren te vergroten. De bevindingen kunnen worden toegepast in het wijkteam, waarbij de gemeente en politie samenwerken met buurtverbetering als doel. Dit zou meer positieve interacties tussen de politieagenten, handhavers en jongeren kunnen bevorderen en de aangiftebereidheid in de wijk vergroten.

Theoretisch kader

Aangiftes geven de politie inzicht in de mate van criminaliteit (Tolsma, 2011). Het begrip aangifte wordt door Van den Wyngaert (2009) gedefinieerd als: ‘elke kennisgeving van een strafbaar feit aan de overheid door een persoon die kennis heeft van dit misdrijf’.

In dit hoofdstuk wordt de literatuur gekoppeld aan de centrale vraag van dit onderzoek. In de eerste paragraaf wordt er ingegaan op de afweging om aangifte te doen. Vervolgens wordt de mogelijke rol van de sociaaleconomische status beschreven. Ten slotte gaat de laatste paragraaf in op de invloed van straatcultuur op aangiftebereidheid.

Beslissing om aangifte te doen

Voor elk slachtoffer verloopt de afweging om wel of geen aangifte te doen in de praktijk verschillend. Toch stellen Greenberg en Ruback (1992) dat er een patroon bestaat in de manier waarop slachtoffers beslissen om wel of geen aangifte te doen. De auteurs ontwikkelden het slachtoffer-beslissingsmodel, die van de individuele beleving van het slachtoffer uitgaat en rekening houdt met alle soorten misdrijven. Ze beschrijven drie verschillende stadia in het nemen van beslissingen na een misdrijf. Als eerste labelt een slachtoffer een gebeurtenis als een misdrijf (of niet). Tijdens het tweede stadium bepaalt de slachtoffer de ernst van het misdrijf. En bij de laatste stap beslist het slachtoffer of hij aangifte doet of kiest voor een andere optie. Het dilemma om wel of geen aangifte te doen is een doelgerichte keuze tussen twee alternatieven. Het slachtoffer zal een afweging maken tussen de verwachte baten en de verwachte kosten van elk van de alternatieven, om daaropvolgend een alternatief te kiezen waarvan de uitkomst van de som, de verwachte baten min verwachte kosten, het hoogst is (Greenberg & Ruback, 1992). En als onderdeel van deze kosten-baten analyse, wat betreft aangiftebereidheid, kunnen slachtoffers ook hun attitude tegenover de politie in de beslissing betrekken (Boateng, 2018). Gottfredson en Hindelang (1979) stellen dat de beslissing om aangifte te doen, wordt bepaald door de variatie van de negatieve gevolgen die zij ondervinden. Slachtoffers kunnen namelijk in verschillende mate te maken krijgen met economisch verlies, lichamelijk letsel, emotioneel leed en andere negatieve gevolgen.

Goudriaan (2006) maakt onderscheid tussen economische factoren, psychologische factoren en de sociale omgeving. Als eerste gaat het economische model over een rationele afweging om het delict aan te geven. Delicten die weinig of geen materiële en lichamelijke schade veroorzaken, worden volgens dit model minder vaak aangegeven bij de politie, omdat de verwachte baten laag of zelfs afwezig zijn. Delicten waarbij het slachtoffer lichamelijk letsel

en of financiële schade heeft opgelopen, wordt relatief vaak gemeld bij de politie (Boekhoorn & Tolsma, 2016). Toch gebruikt dit model niet alle factoren. Zo negeert ze factoren die niet direct invloed hebben op de ernst van het delict (Goudriaan & Nieuwbeerta, 2005). Vervolgens heeft het psychologische model betrekking op de karakteristieken van het slachtoffer, de omstandigheden van het misdrijf en de invloed van de onmiddellijke sociale omgeving die een rol spelen in de besluitvorming. In elke fase van het slachtoffer-beslissingsmodel wordt het slachtoffer beïnvloed door de eigen motivatie, die wordt gevormd door emotionele stress, het gevoel van verlies en het advies van anderen (Ruback, Greenberg & Westcott, 1984). Slachtoffers maken een kosten-baten afweging om te bepalen of ze aangifte doen, maar kunnen door emoties niet altijd rationele beslissingen nemen. Hiernaast zijn er verschillende opties na slachtofferschap. Het aangifte doen bij de politie is een optie, maar ook het zoeken naar een private oplossing (Greenberg & Ruback, 1992). Als laatste ziet het sociologische model een relatie met de invloed van de brede maatschappelijke context. Hier gaat het voornamelijk om de aard van de interacties tussen het slachtoffer met mensen in hun directe sociale omgeving en hoe deze personen de beslissing om aangifte te doen beïnvloeden (Rubak et al., 1984). Hierbij wordt geen rekening gehouden met de mogelijke rol van de sociale context zoals de buurt die de besluitvorming van slachtoffers kunnen beïnvloeden.

De rationele afweging is volgens Felson, Messner, Hoskin en Deane (2002) en Greenberg en Ruback (1992) niet zo sterk. De beslissing om aangifte te doen kan redelijk impulsief genomen worden, door de rol van emotionele factoren, normatieve omstandigheden en de mogelijke invloed van netwerken en de sociale omgeving. Hiernaast merken Gottfredson en Gottfredson (1988) op dat slachtoffers niet altijd in staat zijn om de kosten en baten volledig te evalueren of genoeg informatie bezitten over alternatieven voor het doen van aangifte. Naast de rationele kosten-baten analyse zijn er ook argumenten ontwikkeld voor de invloed van attitudes, sociaalpsychologische, normatieve en sociale factoren (Tyler, 2003). Om te onderzoeken welke afweging jongeren maken omtrent het doen van aangifte, luidt de eerste deelvraag als volgt: *Maken jongeren een rationele of impulsieve afweging in de beslissing om aangifte te doen?*

Sociaaleconomische status

Op basis van de economische, psychologische en sociologische factoren ontwikkelde Goudriaan (2006) een sociaalecologisch model waarbij het kosten en batenproces en het normatieve proces centraal staan. Dit model gaat ervan uit dat de kosten en baten afweging, naast de typering van het misdrijf zelf, ook door contextuele factoren wordt beïnvloed. Het

sociologische onderdeel van dit model houdt geen rekening met de rol van buurtkenmerken op aangiftebereidheid van slachtoffers. Anderson (1999) houdt in zijn onderzoek wel rekening met de mogelijke rol van de sociale context die de besluitvorming omtrent aangiften kan beïnvloeden. Hij toont in zijn beschrijving van het dagelijks leven in verschillende buurten van Philadelphia aan dat er een verband is tussen de sociaaleconomische achterstand van een buurt en de aangiftebereidheid van slachtoffers. Ook Shaw en McKay (1942) beschrijven dat de sociaaleconomische status van een wijk invloed kan hebben op de mate waarin een wijk sociaal gedesorganiseerd is. Zo kan in een wijk die meer sociaal gedesorganiseerd is, er minder sociale cohesie en sociale controle aanwezig zijn. Anderson (1999) stelt dat hoge percentages armoede en werkeloosheid, die kenmerkend zijn voor achterstandswijken, een gevoel van vervreemding van de reguliere samenleving en een diepgaand gebrek aan vertrouwen in de politie en het rechtssysteem hebben teweeggebracht. En dan met name bij jongeren, mannen en zwarte mensen. Uit onderzoek blijkt dat bewoners van achterstandswijken minder vertrouwen hebben in de politie (Broekhuizen et al., 2018; CBS, 2022a).

Er bestaan verschillende theorieën over de mechanismen die leiden tot vertrouwen in de politie (Van der Veer, Van Sluis, Van de Walle & Ringeling, 2015; Broekhuizen, Stokkom, Schaap & Maier, 2015). Veel voorkomende verklaringen zijn sociaal kapitaal (Putnam, 2000), de prestatietheorie (Bouckaert, Van de Walle, Maddens & Kampen, 2002) en procedurele rechtvaardigheid (Tyler, 2005). Als eerste suggereren diverse studies dat hoe groter het sociaal kapitaal is, des te groter het actieve burgerschap en het vertrouwen in publieke professionals, zoals politieagenten (Van Craen, 2015). Daartegenover leidt een daling van het sociaal kapitaal tot een vermindering van het vertrouwen en tot een lagere binding met en participatie in de buurt (Schuilenberg, Schoenmakers & Van Zanten, 2017). Putnam definieert sociaal kapitaal als ‘netwerken, normen en sociaal vertrouwen die coördinatie en coöperatie bewerkstelligen met het oog op wederzijdse voordelen’. De prestatietheorie houdt in dat burgers de politie steunen en vertrouwen wanneer de politie in voldoende mate orde handhaaft (Fleming & McLaughlin, 2012). Wanneer criminaliteit stijgt, willen burgers meer zichtbare politie in de wijk. Hiernaast doet ongelijke behandeling van de politie afbreuk aan het vertrouwen in de politie. Burgers vinden het belangrijk om met respect behandeld te worden (Goldsmith, 2005). Slachtoffers van criminaliteit verliezen vaak het geloof dat de politie in staat is hen te beschermen (Lai & Zhao, 2010). De procedurele rechtvaardigheid staat in het teken van een eerlijke en respectvolle behandeling door de politie (Tyler, 2005). Het gaat hierbij om de beleving van de processen die tot de prestaties van de politie leiden. Het vertrouwen in de politie wordt vergroot wanneer haar optreden als rechtvaardig wordt ervaren.

Black (1976) stelde een algemene sociologische theorie over de relatie tussen de gebruikmaking van de wet en sociale contexten. Onder gebruikmaking van de wet verstaat Black onder andere het doen van aangifte, het starten van een rechtszaak en bijvoorbeeld getuigen. Een centrale hypothese in het onderzoek van Black is dat sociaaleconomische achterstand van een buurt invloed heeft op de mate waarin gebruik wordt gemaakt van de wet. Deze hypothese is ook wel bekend als de stratificatiehypothese en houdt in dat de ongelijke verdeling van rijkdom over geslacht, ras en leeftijd voorspelt dat misdaden tegen rijken, mannen, ouderen en blanken eerder bij de politie worden aangegeven dan misdaden tegen armen, vrouwen, jongeren en etnische minderheden. Black (1976) stelt dat hoe lager de sociaaleconomische status van een buurt, hoe minder men voor het afhandelen van problemen de wet gebruikt en hoe vaker men het onderling regelt. Anderson (1999) en Baumer (2002) zien in hun onderzoeken dat deze hypothese alleen geldt bij een extreme achterstand. Dit onderzoek wil nagaan of de jongeren ervaren dat de sociaaleconomische situatie in de wijk invloed heeft op de aangiftebereidheid. De derde deelvraag luidt dus als volgt: *Heeft de sociaaleconomische situatie in de wijk invloed op de aangiftebereidheid van jongeren?*

Straatcultuur

De kosten-baten analyse (Greenberg & Ruback, 1992) kan volgens Anderson (1999) beïnvloed worden door factoren die samenhangen met de straatcode. Hierbij kan het gaan om de aanwezigheid van geweldsnormen, ervaren procedurele onrechtvaardigheid en het gebrek aan vertrouwen in de doeltreffendheid van de politie. Anderson stelt dat veel bewoners van de achterstandswijken zich de code van de straat hebben toegeëigend. Deze code moedigt het nemen van eigen verantwoordelijkheid voor iemands veiligheid aan en bestempelt het inschakelen van de politie als zwak en laf. In de straatcode hoort de persoon voor zichzelf op te komen en niemand in te schakelen. Ook beschrijft De Jong (2007) dat ‘het elkaar nooit verraden’, ook wel niet *snitchen*, een onderdeel is van de ideaaltypische straatwaarden als ‘morele opvattingen en gedragscodes’ die representeren wat op straat als goed (groeps)gedrag wordt beschouwd. Het niet mogen snitchen komt voort uit een problematische relatie met de politie, omdat de politie wordt beschouwd als een natuurlijke vijand (De Jong, 2007). Volgens Rosenfeld, Jacobs en Wright (2003) breekt snitchen de zwijgcode die gewoonlijk geldt tussen hechte sociale netwerken in criminele context. Topalli (2005) beschouwt een snitch als iemand die belastende informatie over anderen aangeeft bij de politie. Dit kan door middel van een verhooring, aangifte of melding.

De straatcode ontstaat volgens Anderson (1999) als een culturele aanpassing aan een structurele achterstand en een groot gebrek aan vertrouwen in de politie. De code is een vorm van sociale controle die het individuele gedrag regelt en bevordert in het bijzonder de persoonlijke verantwoordelijkheid voor iemands veiligheid, door onder andere gebruik te maken van preventief- en vergeldingsgeweld (Matsuada, Drakulich & Kunbrin, 2006). In buurten waar de code van groot belang is, geloven de bewoners dat het respect dat de code oplevert een beschermende factor is tegen slachtofferschap. De personen die de code niet opvolgen worden niet gerespecteerd en als makkelijk doelwit gezien (McNeeley & Yuan, 2016). Slachtoffers die de code zien als reactie om herhaling van het delict te voorkomen of om hun status in de buurt te verhogen, vertrouwen eerder op gewelddadige vergelding of andere persoonlijke middelen dan dat zij zich tot de politie wenden (Gau & Brunson, 2015). Hiernaast is de kans groot dat slachtoffers minder snel aangifte doen, omdat de potentiële sociale kosten, zoals angst voor vergelding of verlaging van de status, opwegen tegen de voordelen van het doen van aangifte (Clayman & Skinns, 2012).

Naast de invloed van de sociaaleconomische status en de straatcode stelt Anderson (1999) dat in achterstandswijken structurele spanning en subculturele theorieën ervoor kunnen zorgen dat sommige bewoners betrokken raken bij criminele activiteiten zoals drugshandel, prostitutie en straatcriminaliteit. Voor deze bewoners kan het een belemmering zijn om als slachtoffer bij de politie melding te maken van een delict, omdat ze bezorgd zijn over hun eigen bestempeling door de politie (Anderson, 1999). Dit onderzoek wil nagaan of de jongeren de invloed van de straatcultuur op aangiftebereidheid ervaren, waardoor de vierde deelvraag luidt: *Ervaren jongeren de invloed van straatcultuur op de bereidheid om aangifte te doen?* En om de invloed van criminele betrokkenheid op aangiftebereidheid uit te diepen, luidt deze vijfde deelvraag als volgt: *Heeft eigen criminele betrokkenheid invloed op aangiftebereidheid?*

Methodologie

In deze thesis staan de ervaringen omtrent aangiftebereidheid van jongeren centraal. Deze aangiftebereidheid wordt bekeken vanuit het perspectief van de jongeren zelf en de politie. Om de centrale vraag te beantwoorden wordt er gebruik gemaakt van een kwalitatieve onderzoeksmethode, waardoor gedachten en ervaringen goed begrepen kunnen worden. Dit type onderzoek geeft een dieper inzicht in de emoties, behoeften, wensen en meningen van de doelgroep. Gespreksverslagen bieden het uitgangspunt binnen deze onderzoeksmethode (Baarda, 2009).

Data

Om de ervaringen goed in kaart te brengen wordt een kwalitatieve methode gebruikt onder jongeren woonachtig in de Rotterdamse wijk en politie agenten die werkzaam zijn in deze wijk. Als onderzoeksgroep is gekozen voor de jongeren. In 2022 wonen er bijna 2000 jongeren in de leeftijdsgroep 15 tot 25 jaar in de wijk (Allecijfers, 2023). Uit een Australisch onderzoek blijkt dat jongeren met de leeftijd van 15 tot 19 jaar het vaakst met de politie in contact komen voor het plegen van een misdrijf. In Nederland is het aandeel verdachten het hoogst onder 19 en 20-jarigen. Jongeren zijn, in vergelijking met ouderen, vaker slachtoffer van criminaliteit (CBS, 2022a). Hiernaast trekken jongeren niet alleen vaker de aandacht van de politie, doordat ze meer activiteiten uitvoeren die voor hun leeftijd als illegaal wordt beschouwd, maar ook omdat ze samenkomen in openbare ruimten (Australian Institute of Criminology, 2008; Barclay, Hogg & Scott, 2007). In Nederland is er, volgens onderzoek van KIS, een verband tussen de migratieachtergrond van jongeren en hun vertrouwen in de politie, waarbij jongeren met een Marokkaanse migratieachtergrond over het algemeen minder vertrouwen hebben dan jongeren met een Nederlandse of westerse achtergrond. Jongeren met een Surinaamse of ‘overige niet-westerse’ migratieachtergrond hebben een tussenpositie (Broekhuizen et al. 2018). Uit ditzelfde onderzoek blijkt dat er ook een verband is tussen de sociale desorganisatie en sociale controle in de buurt en het vertrouwen van jongeren in de politie. In buurten waar een hoge mate van sociale desorganisatie en een lage mate van sociale controle is, vinden jongeren aanzienlijk vaker dat de politie hen onrechtvaardig behandelt, hebben ze meer moeite om de politie te vinden en ervaren ze minder sprake van morele afstemming met de politie.

Uit het landelijke onderzoek van het CBS in 2022 komt naar voren dat jongeren tussen de 15 en 25 jaar met 24 procent vaker slachtoffer zijn van traditionele criminaliteit dan personen van 25 jaar of ouder (16 procent). Hiernaast zijn jongeren die in een zeer sterk stedelijke buurt

wonen vaker slachtoffer van traditionele criminaliteit dan jongeren die in een niet of weinig verstedelijkte buurt wonen (CBS, 2022a). Voor dit onderzoek zijn jongeren in de leeftijdsgroep 16 tot 26 jaar gekozen, omdat deze groep binnen de leeftijdsgroep van CBS valt én zelf toestemming mag geven om deel te nemen aan dit onderzoek. Jongeren onder de 16 jaar moeten toestemming van hun ouders krijgen.

Hiernaast focust dit onderzoek ook op aangiftebereidheid vanuit het perspectief van de politie, om zo een compleet mogelijk beeld te verkrijgen. Daarom zijn ook politie agenten als doelgroep aangesteld. Deze politie agenten hebben veel betrekking op en ervaring in de wijk, omdat ze wijkagent zijn of betrokken zijn bij het wijkteam.

Positionering van de onderzoeker

Doordat ik zelf aan de grens van de wijk woon, zie ik veel om me heen gebeuren. Er wordt hevig gewaarschuwd voor criminaliteit en er vinden dagelijks zichtbaar delicten plaats. Hiernaast mag ik deelnemen aan het wijkteam die bestaat uit gemeente Rotterdam, politie en jongerenwerkers. In bijeenkomsten van dit team komt naar voren dat er weinig contact is met jongeren en dat veel overlast in de wijk wordt veroorzaakt door jongeren. Door deze context heb ik allereerst het beeld dat jongeren minder bereid zijn om aangifte te doen, omdat zij ook het gevoel kunnen hebben dat er niks met de aangifte wordt gedaan. Ten tweede heb ik het beeld dat er een kloof bestaat tussen de politie en jongeren, waarbij de politie jongeren als een probleem ziet en jongeren afstand houden van de politie. Deze context beïnvloed mijn blik op de factoren voor aangiftebereidheid en kan vooroordelen creëren over de ervaringen van jongeren en de politie binnen deze wijk. Door een goed uitgewerkte onderzoeksmethode, voorkom ik dat de *confirmation* bias invloed heeft op de resultaten van dit onderzoek.

Data verzameling

Om de data voor het onderzoek te verzamelen is gebruik gemaakt van semigestructureerde diepte-interviews bij 5 politieagenten en 15 jongeren. Zo zijn de deelonderwerpen van het onderzoek op een gestructureerde manier besproken en heeft dit de ruimte gegeven om dieper in te gaan om antwoorden en zo meer informatie te vergaren. Om de betrouwbaarheid van de data te waarborgen zijn er voor de interviews gebruik gemaakt van een topiclijst. Dit zorgt ervoor dat bij elk interview dezelfde thema's zijn behandeld en dat er niet veel is afgeweken van het onderzoeksdoel. Wat bevorderlijk is voor de interne validiteit (Babbie, 2018). De topics zijn gebaseerd op concepten vanuit het theoretisch kader.

Om participanten te verzamelen is er ten eerste gebruik gemaakt van *snowball sampling*. Hierbij is er contact opgenomen met een medewerker van een organisatie die zich inzet voor jongeren in Rotterdam. Door gebruik te maken van haar netwerk is er contact gemaakt met verschillende jongeren. Het voordeel van deze methode is dat de lastig te bereiken jongeren toch kunnen deelnemen aan het onderzoek. Het nadeel is dat er weinig verscheidenheid onder de participanten kan optreden (Babbie, 2018). Daarom zijn vanuit de organisatie verschillende participanten aangewezen. Tijdens de *snowball sampling* is er namelijk ook gebruik gemaakt van de *theoretical sampling* om een theorie te creëren en tegelijkertijd data te verzamelen en analyseren. Hierbij wordt gezocht naar diverse participanten die veel informatie bezitten omtrent het onderwerp aangiftebereidheid. Hiernaast is gebruik gemaakt van *purposive sampling*, door op straat verscheidene jongeren aan te spreken. Ook bij de politie is er gebruik gemaakt van een contactpersoon die de juiste politie agenten aan dit onderzoek heeft gekoppeld.

De diepte-interviews met de jongeren en agenten zijn gehouden aan de hand van een topiclijst (zie bijlage I). De interviews zijn opgenomen en volledig getranscribeerd om een zo goed mogelijke codering te verkrijgen. Na het transcriberen zijn de opnames verwijderd. De uitwerkingen van de interviews zijn opgeslagen op een harddrive en beveiligd met een wachtwoord. Deze transcripten zijn opgeslagen tot het einde van het onderzoek (25 juni). Om de anonimiteit van de participanten te garanderen is er voor gekozen om de naam van de wijk niet te noemen. Hiernaast worden de namen van de participanten niet bekend gemaakt, zodat de data niet herleidbaar is tot de individuen. De participanten zijn vooraf uitgebreid geïnformeerd over het onderzoeksdoel en de verwerking van de gegevens. En hebben het *informed consent* formulier aangereikt gekregen en ondertekent. De data die voortkomt uit de gesprekken is vertrouwelijk en is volgens AVG richtlijnen behandeld. Als laatste zijn de participanten op elk moment geoorloofd om zich uit het onderzoek terug te trekken en om eigen gegevens in te zien.

Data analyse

De resultaten van dit onderzoek zijn voortgekomen uit een thematische analyse. Hierbij wordt de data geanalyseerd om gemeenschappelijke of overkoepelende thema's, ideeën en patronen te onderscheiden. De opgenomen gesprekken zijn uitgetypt, gecodeerd en geanalyseerd in Atlas.ti. Hieruit zijn verschillende antwoord categorieën uitgekomen. Voor het analyseren van de data is er gebruik gemaakt van open, axiaal en selectief coderen. Met open coderen worden gegevens opgesplitst in delen, nauwkeurig onderzocht en vergeleken op overeenkomsten en verschillen. Zo kunnen bepaalde concepten ontstaan. Axiaal coderen heeft het doel om

categorieën op te stellen door te focussen op de manier waarop open codes en concepten met elkaar verbonden zijn. Het selectief coderen verbindt de axiale categorieën met elkaar tot er kern categorieën ontstaan. De transcripten zijn meerdere keren gelezen en gecodeerd, om alle mogelijke waardevolle informatie te verzamelen.

Resultaten

In dit hoofdstuk wordt als eerste de rationele en impulsieve afweging besproken die jongeren maken in de beslissing om aangifte te doen. Hierna wordt er ingegaan op de invloed van de sociaaleconomische status op deze beslissing. Ten slotte wordt de rol van straatcultuur en de invloed van eigen criminele betrokkenheid toegelicht.

Deelvraag 1: Maken jongeren een rationele of impulsieve afweging in de beslissing om aangifte te doen?

Om te beginnen wordt door de politie opgemerkt dat jongeren voornamelijk aangifte doen nadat zij zorgvuldig hebben nagedacht over de mogelijke kosten en baten, waarbij ze tevens de risicofactoren in overweging nemen. Zo zegt politieagent D over het doen van aangifte: *'Ik denk niet dat het impulsief gebeurt. Ik denk dat het echt wel met een heel duidelijk doel voor ogen gebeurt. Ze hebben er dan gewoon heel erg baat bij om aangifte te doen.'* Deze rationele afweging kan voor de politie soms ten koste gaan van de informatie over een bepaald incident.

'Als er net een schietpartij is geweest en je komt ergens en je treft een getuige aan. Over het algemeen willen ze dan echt wel alles vertellen. (...) Als je drie dagen later bij iemand langs gaat, dan gaan mensen toch nadenken en gaat de emotie eruit en dan zijn ze toch bedachtzamer wat ze wel of niet zeggen tegen de politie. Dan denken ze na over de consequenties als hun naam bekend wordt bij bijvoorbeeld een aangifte.'

Politieagent B

Ook de jongeren zelf geven aan dat ze na een delict eerst willen nadenken, het eventueel zelf oplossen en dan pas naar de politie willen gaan om aangifte te doen. Overeenkomend met de theorie van Greenberg en Ruback (1992) waarbij wordt gesteld dat het slachtoffer een afweging maakt tussen de verwachte baten en kosten. De jongeren geven aan dat het doen van aangifte vaak gezien wordt als de laatste manier om een zaak op te lossen. Hiernaast vinden jongeren het belangrijk om een aangifte te doen, waar ze bewijs voor hebben en ook daadwerkelijk iets mee gedaan kan worden. Zo vertelt jongere C: *'Ik zou het niet doen als iemand mij in elkaar heeft geslagen. Want ik weet zelf diegene vind ik nooit meer. Stel ik heb een aanrijding gehad en diegene rijdt weg. Dan heb ik bijvoorbeeld zijn kenteken of met een dash cam foto's gemaakt en dan weet ik wel dat het nut heeft, want ze kunnen hem dan gewoon vinden.'* Het doen van

aangifte als laatste uitweg en als er voldoende bewijs is om daadwerkelijk iets met de aangifte te doen, is niet specifiek terug te vinden in de literatuur. Deze beweegredenen kunnen wel meegenomen worden in de afweging van de kosten en baten (Greenberg & Ruback, 1992).

Desalniettemin heeft een groot deel van de jongeren het gevoel dat de politie zich alleen bezig houdt met grotere delicten. Jongere N: *'ik denk niet dat de politie tijd heeft voor die kleine dingen. Er worden echt wel aangiftes gedaan, maar of er iets mee wordt gedaan betwijfel ik.'* Tevens benoemt jongere K: *'Ik denk dat ze het wel op kunnen lossen, maar dat ze het soms minder serieus nemen of er minder snel iets mee doen. Ze hebben denk ik te veel andere en grotere problemen'*. Het idee dat de politie niet veel met de aangifte zal doen, zorgt er bij de jongeren voor dat ze kleine problemen of delicten niet meer aangeven. Jongere D zegt hierover: *'Toen ik aangifte had gedaan van oplichting, kon er niks aan gedaan worden. Dus dat had geen zin. (...) Ik zou nu alleen nog maar aangifte doen bij een hele ernstige zaak. Bijvoorbeeld bij een overval.'*

Ook de politie benoemt dat wanneer er geen gevolg aan een aangifte zit, de bereidheid om aangifte te doen bij jongeren daalt. In zo een geval wordt er bijvoorbeeld een brief naar huis gestuurd, dat wegens capaciteitsproblemen de zaak niet wordt opgepakt. Schijnbaar gaat het niet alleen om de verwachte winsten of kosten van de jongeren zelf, maar ook om het resultaat van het eventueel verwachte politieonderzoek. Hierover benoemt politieagent E:

'Je hoort wel van buiten dat mensen dan zeggen van dat ga ik echt niet meer doen, ze doen er geen *scheldwoord* mee. En ergens kan ik die mensen ook geen ongelijk geven. Want ik snap dat op het moment dat jij die stap hebt gezet om aangifte te doen en je krijgt zo een brief thuis, ja waarom heb je dan aangifte gedaan? En vervolgens krijg je die tekst op je neus.'

Wanneer er een aanzienlijk aantal zaken wordt opgelost als gevolg van een aangifte, wordt de bereidheid om aangifte te doen eveneens versterkt. Politieagent D vertelt: *'De succesverhalen zijn gewoon erg belangrijk. Als die gedeeld worden, willen anderen ook meer aangifte doen'*.

Concluderend kan gesteld worden dat jongeren voornamelijk een rationele afweging maken in de beslissing om aangifte te doen. Dit is in tegenstelling tot de literatuur van Felson, Messner, Hoskin en Deane (2002) en Greenberg en Ruback (1992), die aangeven dat de rationele afweging niet zo sterk is en de beslissing om aangifte te doen redelijk impulsief genomen kan worden. Desondanks zien jongeren aangifte doen bij de politie niet als vanzelfsprekende stap nadat de jongeren slachtoffer zijn geworden van een delict en denken meestal goed over deze keuze na.

Deelvraag 2: Heeft de sociaaleconomische situatie in de wijk invloed op de aangiftebereidheid van jongeren?

De invloed van de sociaaleconomische situatie op aangiftebereidheid heeft volgens de politie te maken met het vertrouwen in de politie en individualisme. De politie beschrijft dat het vertrouwen in de politie wordt gevormd door problematiek in de wijk en maatschappelijke beslissingen. Als eerste heeft de wijk te maken met verschillende problematieken en criminaliteit en komen regelmatig geweldsincidenten, wapengebruik en berovingen voor. *‘Als er iets gebeurt, dan is het vaak meteen heftig. Pas geleden was er weer een schiet of steekpartij’*, aldus jongere A. Het is een wijk waar bewoners het financieel zwaar hebben. Er wordt dan gezocht naar andere manieren om aan geld te komen. Zo is onder andere de drugsindustrie in Rotterdam groot. Politieagent B: *‘Je merkt dat het een makkelijke manier is om aan veel geld te komen. Volgens de verschillende politie agenten kan deze problematiek en criminaliteit ervoor zorgen dat het vertrouwen in de politie laag is. Politieagent E vertelt: ‘Op het moment dat je heel veel gedoe hebt, zoals overvallen of berovingen. Dan zie je heel veel politie en ook de benadering van politie. Dat zorgt wel voor een bepaald beeld in zo een wijk, waardoor het vertrouwen alleen maar naar beneden gaat.’* Dit is in tegenstelling tot de prestatietheorie (Bouckaert et al., 2002), die benoemt dat burgers meer daadkrachtiger en meer zichtbare politie in de wijk willen, wanneer de criminaliteitscijfers stijgen. Wanneer de politie voor voldoende handhaving zorgt, zijn burgers meer geneigd om de politie te steunen (Fleming & McLaughlin, 2012). Over het lage vertrouwen in de politie beargumenteert jongere B: *‘Ze vertrouwen de politie niet zo erg. Er wordt af en toe bijvoorbeeld preventief gefouilleerd. Ik denk dat de jongeren eerder als verdachte worden gezien dan als burger dat beschermt moet worden.’* Het preventief fouilleren kan voor de jongeren gevoelens onrecht of discriminatie oproepen. De beleving van ongelijke behandeling door de politie doet afbreuk aan het vertrouwen in de politie. Voor burgers is het juist belangrijk om met respect behandeld te worden (Goldsmith, 2005).

Ten tweede hebben politieke of maatschappelijke beslissingen grote gevolgen voor het vertrouwen van de bewoners in de wijk met een lage sociaaleconomische status. Zo vertelt agent A:

‘Alles wat in Den Haag gebeurt, van bijvoorbeeld de toeslagenaffaire, dat gebeurt hier op micro niveau. Hier wonen echt wel potentiële slachtoffers of mensen die het hebben meegemaakt. (...) Het wantrouwen in onder andere de politiek is daardoor echt aan het groeien. Mensen bellen gewoon niet zomaar meer de politie. Ze vinden het moeilijk en eng.’

Ook andere politieagenten benoemen dat in de wijk kritisch wordt gekeken naar de overheid en naar de politie. Agent B: *'Er zit toch wel een bepaalde afstand tussen de wijk en ons.'*

Ten derde heeft volgens de politieagenten ook individualisme invloed op de aangiftebereidheid van de jongeren. Over het algemeen is het in de wijk ieder voor zich. Politieagent B zegt: *'Ze denken het gebeurt niet bij mij, het overkomt mij niet. En wat anderen doen, dat is hun pakkie aan. Mensen sluiten zich er toch een beetje vanaf.'* Overeenkomend met de uitspraak van jongere M: *'wanneer een ander huis wordt beroofd, ga ik geen aangifte doen. Ik doe het alleen als het voor mij vervelend is.'* Deze uitspraken komen overeen met de sociale desorganisatietheorie, die stelt dat de sociaaleconomische status van een wijk invloed heeft op de sociale cohesie en sociale controle (Shaw & McKay, 1942). Volgens de politieagenten voelen bewoners zich niet geroepen om bijvoorbeeld het straatbeeld te veranderen of om melding te maken op het moment dat iemand hulp nodig heeft. Politieagent C zegt hierover: *'Ze hebben er totaal geen interesse in. Het interesseert ze niet wat er gebeurt in de wijk. Het gaat er bij hun om, kan ik voetballen, kan ik lekker chillen. Het maakt ze niet uit wat er om hun heen gebeurt, als dat maar kan.'* De jongeren vertellen dat ze wel aangifte zouden doen als ze zelf gestolen spullen vergoed krijgen of als ze het gevoel hebben zelf gevaar te lopen.

Kortom, de sociaaleconomische situatie van de wijk heeft invloed op de aangiftebereidheid van jongeren. Deze invloed wordt veroorzaakt door het lagere vertrouwen in de politie door de hoge mate van criminaliteit en door politieke of maatschappelijke beslissingen. Hiernaast veroorzaakt de lage sociaaleconomische situatie van de wijk een lage sociale cohesie en controle. Bewoners voelen zich niet snel geroepen om voor een buurtbewoner naar de politie te stappen.

Deelvraag 3: Heeft straatcultuur invloed op de aangiftebereidheid van jongeren?

In de wijk zijn er grote aantallen jongeren die elkaar 's avonds buiten opzoeken. Binnen deze jongeren groepen heerst een lager vertrouwen in de politie, is het inschakelen van de politie niet 'cool' en mag er niet gesnitcht worden. Als laatste kiezen jongeren er vaak voor om geen aangifte te doen, omdat zij bang zijn voor wraak.

Allereerst vertelt politieagent B: *'Er zijn veel portiekwoningen. Echt 2/3 kamer woningen waar ze met een heel gezin verblijven. (...) De jongeren trekken 's avonds naar buiten, omdat ze in een klein huisje zitten met veel gezinsleden. Ze zoeken het vooral op straat. De jongeren splitsen zich in groepen die bij elkaar in de buurt wonen. In deze groepen heerst een bepaalde groepsdruk en verwachting. Politieagent E benoemt: 'Je merkt dat ze als ze 16*

jaar zijn, dan willen ze toch laten zien wie ze zijn en waar ze in de groep staan. Op het moment dat de kring heel bepalend voor ze is, dan is die [aangifte]bereidheid ver te zoeken. Want ze willen natuurlijk niet afgaan, als dat naar vrienden is of naar familie leden.’ Ook komt het veel voor dat het vertrouwen in de politie in de jongerengroepen wat lager is.

‘Soms is het een beetje dat ze elkaar napraten over wantrouwen in de politie en overheid. Dat hoort een beetje bij de straatcultuur. Dan is het niet exact te herleiden, waarom ze nou een hekel hebben aan de politie. Soms wel. Soms hebben ze echt vervelende interacties meegemaakt. Maar over het algemeen is het meer iets dat ze eenmaal vinden.’

Jongere B

Ook een andere jongere benoemt dat hij de politie niet vertrouwt en dat hij niet met ze praat. De jongeren die niet bij jeugdgroepen horen vertellen dat ze de politie wel vertrouwen en dat ze gewoon hun werk doen. Toch kiezen alle jongeren ervoor om problemen of delicten eerst, zo mogelijk, zelf op te lossen. Als dat niet lukt, schakelen ze pas de politie in.

Ten tweede wordt het inschakelen van de politie binnen de jongerengroepen als niet cool beschouwd, overeenkomend met de theorie van Anderson (1999) waarbij het inschakelen van de politie als zwak en laf wordt gestempeld. Zo vertelt jongere M: *‘Het [doen van aangifte] is niet stoer, want wat ga je zeg maar stoer doen bij de politie? Het brengt jou niks en het levert je niks op. Je bereikt er niks van als je dat zomaar gaat doen.’* Er heerst een druk om het zelf op te lossen. En dat kan op verschillende manieren. Politieagent A noemt: *‘Vaak kennen ze elkaar wel uit de buurt of groep A kent een familielid van groep B. Dan gaan ze met elkaar praten en lossen ze het onderling op. Dat kan op een normale manier. Dan is papa of een grote broer vaak diegene die gaat helpen met oplossen.’* Jongeren lossen het soms ook zelf op wanneer ze de dader kennen door wraak te nemen.

Ten derde is binnen de jongerengroepen één gouden regel te vinden: je mag niet snitchen. Snitchen is volgens politieagent D: *‘Het verraden van iemand uit hun eigen vriendengroep of eigen criminele circuit.’* Jongere E vult hierop aan: *‘Als jij diegene kent, moet jij sowieso je mond houden’.* In de groepen wordt het snitchen tegen de politie gezien als hoogverraad. Als jongere mag je met de politie praten, maar je laat niet het achterste van je tong zien of je doet net alsof je neus bloedt. Het elkaar nooit verraden is een vorm van goed (groeps)gedrag binnen de straatwaarden (De Jong, 2007). Uit de gesprekken met de jongeren komt niet naar voren over wie niet gesnitcht mag worden. Jongere N vertelt: *‘Als je dan naar de politie toe gaat, word je als verrader gezien. (...) Als je de ander kent en dan naar de politie*

gaat. Het is niet duidelijk of het gaat om vrienden of mensen die ze kennen. Ook in de literatuur bestaat onduidelijkheid over wie niet gesnitcht mag worden (Rosenfeld et al, 2003; Topalli, 2005).

Ten slotte benoemen de jongeren voornamelijk dat ze niet snel aangifte zouden doen als ze de dader kennen. De reden die ze hier het vaakst aangeven is de angst voor represailles. De angst voor vergelding weegt dan hoger dan de voordelen van het doen van aangifte (Clayman & Skinns, 2012)

'Ze zijn bang dat hun naam bekend wordt of dat ze later gedoe gaan krijgen om het feit dat ze iets bij de politie gemeld hebben. De jongeren weten juist hoe het werkt. Bij de politie iets anoniem melden, is toch heel lastig. Als wijkagent krijg ik best vaak te maken met mensen die bij mij op de lijn komen. Ze willen eigenlijk wel iets doorgeven, maar daar willen ze verder niet dat iets als hun naam genoteerd wordt. En aangifte al helemaal niet. Puur om het feit dat ze daar dan weer problemen mee krijgen.'

Politieagent B

Het antwoord op de vraag of de angst voor represailles terecht is, verschilt per politieagent. De ene politieagent geeft aan dat het vooral praatjes en dreigingen zijn, maar dat een echte wraakactie vaak uitblijft. De ander geeft juist aan, dat de angst terecht is. Politieagent C benoemt over een jongere uit een groep: *'Ik heb wel eens situaties gehad dat als ze erachter kwamen dat er gepraat was, dan voelen ze zich niet meer veilig thuis. Nou als ze daar achter komen, dan is je leven niet meer zeker.'* Jongeren uit de jongerengroepen vertellen zelf dat ze er soms voor kiezen om wraak te nemen. De straatcode bevordert dan de persoonlijke verantwoordelijkheid voor iemands eigen veiligheid, door het heft in eigen handen te nemen (Matsuada et al., 2006). Jongere J beschrijft dit als: *'Als het een bekende is, dan ga je geen aangifte doen. Dan los je het zelf op. Dan ga je hem roepen naar de ring.'* Ook blijkt dat er soms onderling wraakacties via sociale media plaatsvinden. *'Dan zie je een filmpje van: die en die heeft gesnitcht. Dan krijgt die gewoon klappen. Dan worden ze in een chatgroep gegooid en weet half Rotterdam dat jij diegene bent die gesnitcht heeft.'*, benoemt politieagent E. De jongeren uit de jeugdgroepen benoemen dat iemands eer door snitchen echt van hier [handen hoog in de lucht] naar hier [handen omlaag] gaat. En dat het niet goed is voor diegene zijn status in de groep om naar de politie te stappen. Jongere H: *'Iedereen vind je dan een bangerik en een snitch.'* Personen die de straatcode niet opvolgen worden niet gerespecteerd en als zwak en laf bestempelt (Anderson, 1999; McNeeley et al, 2016). Ook de ouders spelen een belangrijke rol

binnen het doen van aangifte. Aan de ene kant is te zien dat ouders de jongeren stimuleren in het doen van aangifte.

'Je ziet wel veel dat zodra de jeugdigen nog goed contact hebben met de ouders en de ouders zeggen van dit kan niet en je gaat aangifte doen, dan gaan ze wel. Maar zodra die band met ouders minder is, dan worden ze door de straatcultuur vooral opgevoed en daar is aangifte not done.'

Politieagent E

Aan de andere kant kunnen ouders juist het wantrouwen naar de politie en/of de angst voor de gevolgen van aangifte versterken. Politieagent A vertelt: *'Ik had een jongen van 13 aangehouden met een pistool. Het was de eerste keer dat hij in beeld kwam. Maar hij wil dan al niet de namen vertellen met wie die is. Puur om het feit dat er represailles komen. En zijn moeder zat er ook bij. En die bevestigt dat hij dat ook niet moet doen.'*

Hieruit blijkt dat jongerengroepen bepaalde straatwaardes bezitten. Binnen deze straatwaardes is er een lager vertrouwen in de politie, omdat de politie als natuurlijke vijand wordt gezien. Hiernaast wordt het gezien als zwak om de politie in te schakelen, omdat er een hoge druk ligt om het zelf op te lossen. Bovendien mag er binnen de jongerengroepen absoluut niet gesnitcht worden en hebben de jongeren angst voor wraak wanneer zij wel aangifte doen.

Deelvraag 4: Heeft eigen criminele betrokkenheid invloed op aangiftebereidheid van jongeren?

Als laatste is er tijdens de interviews aandacht besteed aan de invloed van criminele betrokkenheid op aangiftebereidheid. Vanuit de jongeren is er een overtuiging dat op het moment dat je in het criminele circuit terecht komt, je geen aangifte meer zal doen. Jongere F vertelt hierover:

'Als ik in de criminaliteit zou zitten, dan zou ik het zelf persoonlijk niet doen. Kijk je kan ook niet meer uit criminaliteit. En als je in de criminaliteit zit dan maak je zelf ook bewust de keuze dat je niks meer met de politie te maken wilt hebben. Dan moet je het zelf oplossen. En als je dan anderen verraad. Ja dan kunnen er doden vallen. Dat zie je vaak in de criminaliteit wereld.'

Volgens de jongeren ga je niet meer naar de politie, wanneer je je mengt met de ‘onderwereld’. Alleen als er echt geen andere uitweg is en je leven in gevaar is, zullen criminele jongeren nog bereid zijn om aangifte te doen.

Ook zijn de jongeren van mening dat als iemand kleinere delicten pleegt, dat diegene nog wel bereid is om aangifte te doen. Deze aangifte heeft dan geen betrekking op eigen gepleegde delicten. De jongeren zijn het er wel over eens dat wanneer iemand begint met het plegen van delicten, de bereidheid om aangifte te doen steeds meer afneemt. Ook de politie ziet deze trend. *‘Je merkt dat de afstand dan steeds groter wordt. Waar ze eerder misschien makkelijker met je in gesprek gingen, wordt het wat geheimzinniger of hebben ze geen zin meer om met je te praten’*, aldus politieagent B. Andere politieagenten benoemen ook dat naarmate jongeren meer delicten plegen, het contact steeds minder wordt en ze niet meer open staan voor de politie. Ook zullen de jongeren zelf geen argwaan willen opwekken bij de politie bij het doen van aangifte, wat volgens Anderson (1999) komt doordat de slachtoffers bezorgd zijn door hun eigen bestempeling door de politie. Hiernaast is het doen van aangifte voor een crimineel aanzienverlies in de criminele wereld. Politieagent B vertelt hierover: *‘Als jij natuurlijk in de criminaliteit zit en je wordt bedreigd door iemand dan gaan mensen het vaak zelf oplossen in plaats van dat ze de politie erbij betrekken. Want ze weten ook hoe het systeem werkt en dan wordt bij de ander bekend dat hij aangifte heeft gedaan en ja dat is natuurlijk funest voor je carrière en leven.’*

Kortom, wanneer een jongere begint met het plegen van delicten, neemt de bereidheid om aangifte te doen steeds meer af. Als een jongere zich dieper in het criminele circuit begeeft, is de kans klein dat diegene bereid is om aangifte te doen.

Conclusie en discussie

Voor de politie is het van groot belang dat er aangiftes gedaan worden. Deze bepalen een cruciaal deel van de informatiepositie en is vaak essentieel om een opsporingsonderzoek te starten. Hiernaast draagt een hoge aangiftebereidheid bij aan het vaststellen van de prioriteiten in het politiebeleid met betrekking tot het terugdringen van criminaliteit en helpt de bereidheid te bepalen waar politieactiviteit gewenst is. Naast de ernst van het delict heeft ook de mate van sociaaleconomische achterstand binnen een wijk invloed op de aangiftebereidheid (Baumer, 2002). Het is nog onduidelijk welke mechanismen verantwoordelijk zijn voor de invloed van sociale context op aangiftebereidheid. Daarom is dit onderzoek gefocust op de volgende onderzoeksvraag: *Welke factoren spelen een rol bij de aangiftebereidheid van jongeren binnen een achterstandswijk?* Op basis van bestaande wetenschappelijke literatuur omtrent aangiftebereidheid zijn de afweging om aangifte te doen, sociaaleconomische status, straatcultuur en criminele betrokkenheid bevraagd. Zowel jongeren uit de achterstandswijk als politieagenten hebben hun ervaringen gedeeld met betrekking tot de sociale context en het doen van aangifte.

De bevindingen van dit onderzoek tonen allereerst dat jongeren voornamelijk een rationele afweging gebruiken in de beslissing om aangifte te doen. De jongeren denken vaak eerst na over het delict en de mogelijke oplossingen. Na de kosten en baten af te wegen kunnen ze de keuze maken om naar de politie te stappen om aangifte te doen (Greenberg & Ruback, 1992). Toch ervaart de politie dat jongeren meer bereid zijn om aangifte te doen als ze proactief worden benaderd nadat een delict is gepleegd, omdat ze dan meer vanuit emotie spreken. Door als politieagent proactief aan jongeren te vragen naar medewerking direct na een incident, kan mogelijk de aangiftebereidheid verhoogd worden. Jongeren zelf zien aangifte doen vaak als laatste manier om een delict op te lossen. Hiernaast blijkt uit de gesprekken dat de jongeren meestal pas aangifte doen als ze genoeg bewijs hebben en verwachten dat de politie daadwerkelijk iets doet met de aangifte. De jongeren hebben het gevoel dat de politie zich alleen bezig houdt met grotere delicten, wat de politie wegens capaciteitsproblemen ook beaamt. Dit zorgt er bij de participerende jongeren voor dat ze geen aangifte meer doen van kleine delicten. Ook de politie ziet dat, wanneer jongeren een brief hebben gekregen met de mededeling dat er geen vervolg aan de aangifte zit, de bereidheid om aangifte te doen daalt. Enerzijds lijkt het onnodig om de aangiftebereidheid te verhogen, omdat de politie kampt met capaciteitsproblemen en de werkdruk niet voldoende aan kan. Anderzijds bepalen de aangiftes de informatiepositie van de politie en helpt het te bepalen waar meer politieactiviteit nodig is.

Door een lage hoeveelheid aangiftes lijkt de wijk minder problematiek te hebben dan in werkelijkheid. Een hoge aangiftebereidheid zorgt juist voor een realistischer beeld van de wijk. Een realistischer beeld van de wijk kan verschillende positieve effecten hebben. Het stelt onder andere beleidsmakers in staat om doeltreffende maatregelen te ontwikkelen en middelen toe te wijzen op basis van de werkelijke behoefte en problemen in de wijk. Hiernaast kan het bijdragen aan de versterking van de buurt en het bevorderen van sociale cohesie. Door de uitdagingen en problemen binnen de wijk openlijk te erkennen, kunnen bewoners, organisaties en de gemeente samenwerken om oplossingen te vinden.

Ten tweede speelt de sociaaleconomische status van de wijk een rol bij aangiftebereidheid. In de achterstandswijk hebben jongeren geen hoge mate van vertrouwen in de politie, door de veelvoorkomende problematiek en criminaliteit in de wijk. Er is veel politie aanwezig om de problematiek te handhaven, wat volgens Fleming en McLaughlin (2012) een hoger vertrouwen in de politie veroorzaakt. Toch lijkt het vertrouwen van de participerende jongeren te dalen, omdat zij bijvoorbeeld onnodig preventief gefouilleerd worden in plaats van als burger beschermd te worden. Dit kan leiden tot gevoel van onrechtvaardigheid en/of discriminatie bij de jongeren. Zo lijkt de prestatietheorie (Bouckaert et al, 2002) de procedurele rechtvaardigheid (Tyler, 2005) tegen te werken. De politie is door de hoge mate van criminaliteit meer aanwezig in de wijk, wat volgens de prestatietheorie meer vertrouwen in de politie oplevert. De aanwezigheid van de politie heeft voor de jongeren alleen het gevolg dat zij onder andere preventief gefouilleerd worden. De jongeren voelen zich dan niet eerlijk en respectvol behandeld door de politie, wat ervoor zorgt dat het vertrouwen juist daalt. Wanneer er wel een groot aantal politie aanwezig is en de jongeren transparant, eerlijk en respectvol behandeld worden, is de verwachting dat het vertrouwen in de politie ook toeneemt. Daarnaast heeft de wijk te maken met sociale desorganisatie (Shaw & McKay, 1942), waarbij sociale cohesie en controle laag zijn. De lage sociale cohesie zorgt volgens de politieagenten voor individualisme in de wijk. Hier bedoelen ze mee dat jongeren het gevoel hebben dat zij geen verantwoordelijkheid hebben voor delicten om hen heen en geen behoefte voelen om het straatbeeld te veranderen of om melding te maken op het moment dat iemand hulp nodig is. Jongeren doen alleen aangifte wanneer ze zelf voordeel ervaren of het gevoel hebben gevaar te lopen. Door meer sociale participatie aan te bieden aan de jongeren kan de sociale cohesie verhoogd worden. Hiernaast kan buurtbudget bij de verantwoordelijkheid van de jongeren gelegd worden om zo meer initiatief in en interactie met de wijk te hebben. Door de sociale cohesie te verhogen kan ook de aangiftebereidheid toenemen.

Ten derde zoeken jongeren elkaar 's avonds in de wijk op en begeven ze zich in groepen. Binnen deze groepen heerst een bepaalde groepsdruk en zijn er verwachtingen. Er wordt bijvoorbeeld verwacht dat de jongeren problemen of delicten zelf oplossen en niet de politie inschakelen. De politie wordt binnen de groepen als natuurlijke vijand gezien (De Jong, 2007). Wanneer de politie wordt ingeschakeld bij een delict, waarbij slachtoffer en dader elkaar kennen, spreken de jongeren en politieagenten van snitchen. Snitchen is het breken met een zwijgcode tussen de jongeren en heeft grote negatieve invloed op de status in de groep. De politieagenten geven aan dat veel jongeren in de wijk geen aangifte durven te doen, omdat zij angstig zijn voor wraak. Dit kan grote negatieve gevolgen voor de politie hebben, omdat de jongeren veel belangrijke en bruikbare informatie uit de wijk bezitten. De politie heeft de jongeren nodig, omdat zij het beste weten wat er in de wijk gebeurt. Ook ouders zijn regelmatig bang voor wraak en stimuleren de jongeren in de keuze om geen aangifte te doen.

Ten slotte wordt de aangiftebereidheid steeds minder naarmate jongeren verder in het criminele circuit komen. De afstand tussen de jongeren in een crimineel circuit en de politie wordt dan steeds groter. De crimineel betrokken jongere zou dan bewust kiezen om afstand te doen van de politie. Voor criminelen leidt het doen van aangifte namelijk tot verlies van eer binnen de criminele wereld. Alleen als er echt geen andere uitweg wordt gezien en het leven van een jongere in gevaar is, zullen ze nog bereid zijn om aangifte te doen. Concluderend kan gesteld worden dat de kans op vervolging naar aanleiding van een aangifte, de sociaaleconomische achterstand van een wijk, de straatcultuur en het criminele circuit invloed hebben op de aangiftebereidheid onder jongeren.

Beperkingen van het onderzoek

Dit onderzoek is gericht op de perceptie van zowel de politie als de jongeren met betrekking tot aangiftebereidheid onder jongeren in een achterstandswijk. Allereerst werd geconstateerd dat het uitvoeren van de interviews met jongeren op straat een uitdagende taak was. De jongeren waren over het algemeen niet bereid om langdurige gesprekken aan te gaan, waardoor sommige interviews minder uitgebreid waren dan aanvankelijk gehoopt. Bovendien werden sommige jongeren vergezeld door vrienden tijdens de interviews en werden ze soms gefilmd. Dit creëerde een sociale dynamiek waarbij de jongeren mogelijk terughoudend waren om volledig eerlijk te antwoorden. Tegelijkertijd toont dit een aspect van de straatcultuur waarin het delen van kwetsbare informatie bemoeilijkt wordt door groepsdynamiek en de mate van onderlinge verbondenheid. Als gevolg van deze beperking kon er minder diep ingegaan worden op de specifieke factoren die van invloed zijn op de aangiftebereidheid van de jongeren.

Hiernaast is het concept snitchen met beperkte diepgang met de jongeren besproken. Ondanks de pogingen om inzicht te krijgen in dit fenomeen, was het voelbaar dat de jongeren niet graag spraken over het onderwerp, wat de mogelijkheid tot diepgaand onderzoek heeft beperkt. Dit gebrek aan openheid kan te wijten zijn aan de gevoeligheid van het onderwerp. Bovendien kon de topiclijst met betrekking tot snitchen meer uitgediept worden, wat geholpen zou hebben om dieper begrip van het concept te krijgen. Het ontbreken van specifieke vragen over wie jongeren wel of niet willen snitchen heeft invloed op de interpretatie van de bevindingen. Zo is er nu sprake van afwezigheid van eenduidigheid tussen de jongeren en de politie over wie jongeren wel of niet willen snitchen.

Hoewel dit kwalitatieve onderzoek een bijdrage levert aan het begrijpen van aangiftebereidheid, is het belangrijk om op te merken dat er een beperkt aantal participanten betrokken was. Deze beperking beïnvloedt de generaliseerbaarheid van de resultaten en de mate waarin de bevindingen kunnen worden toegepast op de bredere populatie. Door het beperkte aantal participanten en de wijze van steekproeftrekking is het niet mogelijk om recht te doen aan de volledige diversiteit binnen de wijk. Dit kan een vertekend beeld schetsen, aangezien de meningen, ervaringen en perspectieven van de deelnemers mogelijk niet representatief zijn voor de hele populatie.

Aanbeveling

De aangiftebereidheid in de onderzochte wijk is momenteel laag. Deze lage aangiftebereidheid heeft tot gevolg dat de politie een slechtere informatiepositie heeft en dat er geen realistisch beeld van de wijk is. Voor de politie is het van belang dat jongeren aangifte doen, aangezien dit hen in staat stelt inzicht te krijgen in de aard, locatie en frequentie van delicten die specifiek jongeren treffen. Het is allereerst aanbevolen om als politie in achterstandswijken meer te focussen op kleine delicten, om de aangiftebereidheid in het algemeen te helpen stijgen. De jongeren zien dan dat het zin heeft om aangifte te doen en dat de politie ook voor de jongeren in de wijk klaarstaat, waardoor het vertrouwen in de politie zal stijgen. Bovendien zullen, door het gestegen vertrouwen in de politie en de toename van de aangiftebereidheid, uiteindelijk ook meer ernstige delicten worden aangegeven. Ten tweede is het van belang om de relatie tussen jongeren en de politie te verbeteren en onderling vertrouwen op te bouwen. Door oprechte interesse in de jongeren te tonen, ervaren jongeren dat de politie hun problemen ook serieus nemen en dat ze deze graag helpen oplossen. Door elkaar respectvol en eerlijk te behandelen kan het vertrouwen in de politie vergroot worden. Echter, het is wel belangrijk dat de jongeren ervaren dat de politie daadwerkelijk helpt wanneer de jongeren daarom vragen. Een betere

relatie tussen jongeren en de politie kan bijvoorbeeld bereikt worden door middel van positieve interacties, zoals jeugdprogramma's, sportactiviteiten en andere gemeenschappelijke evenementen. Ten tweede zijn jongeren na een incident vaak meer bereid om aangifte te doen, wanneer een politieagent er proactief naar vraagt. De aangiftebereidheid kan verhoogd worden, door jongeren direct na een incident proactief te benaderen en hun medewerking te vragen. Ten derde is het voor de jongeren belangrijk dat zij zich veilig voelen om aangifte te doen zonder dat zij angst voor wraak ervaren. Het is belangrijk om mechanismen te implementeren die de vertrouwelijkheid van de aangifte waarborgen. Voorbeelden hiervan zijn het aanbieden van anonieme aangiftemogelijkheden, zoals het concept 'meld misdaad anoniem' op kleinere schaal en voor kleinere delicten, of het werken met vertrouwenspersonen die de jongeren gedurende het proces begeleiden. Wanneer het niet mogelijk is om delicten anoniem aan te geven, beveel ik aan om meer positieve consequenties te creëren bij het maken van een melding. Voor de jongeren is het aantrekkelijker om een melding te maken in plaats van een aangifte. De melding kan dan misschien ook gebruikt worden om een opsporingsonderzoek te starten. Als laatste is het van belang dat jongeren geïnformeerd worden over de waarde en het belang van aangifte doen en jongeren het gevoel te geven dat ze een verschil kunnen maken. Door bewustwording te creëren over de gevolgen van criminaliteit en het belang van het melden, kunnen jongeren gemotiveerd worden om hun verantwoordelijkheid te nemen en aangifte te doen. Het aanbieden van politieleessen op basis- en middelbare scholen kan een positieve interactie tussen jongeren en de politie creëren, de jongeren helpen om hun mogelijkheden beter te begrijpen en ze aan te moedigen om aangifte te doen wanneer dat nodig is.

Voor vervolgonderzoek kan het interessant zijn om het verband tussen straatcultuur en aangiftebereidheid uit te diepen door onder andere het aantal respondenten te vergroten om een meer representatief inzicht in de populatie te verkrijgen. Hiernaast kan een vervolg onderzoek meer onderscheid maken tussen een groep jongeren die niet in de straatcultuur thuishoren, een groep jongeren die wel in de straatcultuur thuishoren en een groep jongeren die crimineel betrokken zijn, om de ervaringen van de jongeren te verdiepen en gerichtere aanbevelingen voor de politie te kunnen geven. Hiernaast is het voor vervolg onderzoek interessant om te focussen op het type delict en de plaats waar het type delict plaats vond. De invloed van de sociale context kan groter zijn wanneer het delict plaats heeft gevonden in de omgeving waar het slachtoffer woont. Zo kan er dieper inzicht gekregen worden in de specifieke contextuele en situatie gebonden factoren die invloed hebben op aangiftebereidheid. Bovenal is het voor de politie belangrijk om aangiftes van jongeren te ontvangen. Zij kennen de wijk het beste. De politie heeft de jongeren nodig.

Literatuurlijst:

- Allecijfers. (2023). *Buurt [buurt] (gemeente Rotterdam) in cijfers en grafieken*.
- Anderson, E. (1999). *Code of the Street: Decency, Violence, and the Moral Life of the Inner City*. New York: W.W. Norton.
- Andringa, W., van Straaten, G. (2002). Onderzoek onzichtbare slachtoffers. *I&O Research*.
- Australian Institute of Criminology, 2008. Selected offender profiles, Australian crime facts and figures. *Canberra: The Australian Institute of Criminology*.
- Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek!* (1ste editie). Noordhoff.
- Babbie, E. (2018). *The Practice of Social Research* (14e editie). Boston, MA: Cengage Learning, Inc.
- Barclay, E., Hogg, R., and Scott, J. (2007). Young people and crime in rural communities. *Crime in rural Australia. New South Wales: The Federation Press*, 100112.
- Baumer, E.P. (2002). Neighborhood disadvantage and police notification by victims of violence. *Criminology*, 40, 579-617.
- Bellair, P.E. (1997). Social interaction and community crime: examining the importance of neighbor networks. *Criminology*, 35, 677-703.
- Black, D.J. (1976). *The Behavior of Law*. New York: Academic Press.
- Boateng, F.D. (2018). Crime reporting behavior: do attitudes toward the police matter? *Journal of interpersonal violence*, 33(18), 2891-2916.
- Boekhoorn, P., & Tolsma, J. (2016). *De aangifte van delicten bij de multichannelstrategie van de politie*. Politie & Wetenschap.
- Bouckaert, G., Van de Walle, S., Maddens, B., & Kampen, J. (2002). *Identityvs Performance: An overview of theories explaining trust in government*. Public Management Institute: Katholieke Universiteit Leuven.
- Broekhuizen, J., Kapel, M., van, Steketee, M., & Roetman, L. (2018). *Vertrouwen in een rechtvaardige behandeling door de politie*. Kennisplatform, Integratie & Samenleving.
- Broekhuizen, J., Stokkom, B., Schaap, D., & Maier, D. (2015). *Serius nemen. Over het vertrouwen van burgers in de Amsterdamse politie*. Vrije Universiteit Amsterdam.
- Carr, P. J., Napolitano, L., & Keating, J. (2007). We never call the cops and here is why: A qualitative examination of legal cynicism in three Philadelphia neighborhoods. *Criminology*, 45, 445-480.
- CBS. (2022a). Criminaliteit - Jaarrapport Landelijke Jeugdmonitor 2022. *Criminaliteit Jaarrapport Landelijke Jeugdmonitor 2022*
- CBS. (2022b). *Minder traditionele criminaliteit, meer online criminaliteit*.
- CBS. (2023). *Hoe verschillen veiligheid en criminaliteit naar herkomst?*
- Christiaensen, S. (2008). Aangifte bij de politie: Een geïntegreerd sociaal-ecologisch model. *Tijdschrift voor Criminologie*, 51(4), 13.
- Clayman, S., & Skinns, L. (2012). To snitch or not to snitch? An exploratory study of the factors influencing whether young people actively cooperate with the police. *Policing & Society*, 22(4), 460-480
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. Sage publications.

- De Jong, J. (2007). *Kapot Moeilijk. Een etnografisch onderzoek naar opvallend delinquent groepsgedrag van 'Marokkaanse' jongens*. Amsterdam: Aksant
- Felson, R.B., Messner, S.F., Hoskin, A.W. & Deane, G. (2002). Reasons for reporting and not reporting domestic violence to the police. *Criminology*, 40, 617-647.
- Fleming, J., & McLaughlin, E. (2012). Researching the confidence gap: theory, method, policy. *Policing and Society: An International Journal of Research and Policy*, 22(3), 261-269.
- Gau, J. M., & Brunson, R. K. (2015). Procedural injustice, lost legitimacy, and self-help: Young males' adaptations to perceived unfairness in urban policing tactics. *Journal of Contemporary Criminal Justice*, 31, 132–150.
- Gemeente Rotterdam. (2020). *Feitenkaart: Opleidingsniveau Rotterdam op gebieds- en buurniveau 2020*.
- Glaser, B. & Strauss, A. (1967). *The discovery of grounded theory. Strategies for qualitative research*. Chicago: Aldine Publishing Company.
- Goldsmith, A. (2005). Police reform and the problem of trust. *Theoretical Criminology 2005*, 9(4), 443-470.
- Gottfredson, M.R., Hindelang, M.J. (1979). A study of the behavior of law. *American sociological review*, 44:3–18
- Goudriaan, H. (2006). *Reporting crime: Effects of social context on the decision of victims to notify the police*. Doctoral thesis.
- Goudriaan, H., & Nieuwbeerta, P. (2005). Contextuele invloeden op de bereidheid geweldsdelicten te melden: Een vignettenonderzoek onder middelbare scholieren. *Tijdschrift voor Criminologie*, 48(3), 3.
- Goudriaan, H., Wittebrood, K., & Nieuwbeerta, P. (2004). Buurtkenmerken en aangiftegedrag van slachtoffers van criminaliteit: De effecten van sociaal-economische achterstand, informele sociale controle en vertrouwen in de effectiviteit van de politie. *Mens & Maatschappij*, 79(3), 287-314.
- Greenberg, M.S., & Ruback, R.B. (1992) *After the Crime, victim I making*. New York: Plenum.
- Hinds, L. (2009). Youth, police legitimacy and informal contact. *Journal of Police and Criminal Psychology*, 24(1), 10–21.
- Intomart GfK (2007). *100%. Een onderzoek naar het vertrouwen van burgers in de politie*. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- I&O Reseach (2023). *Onderzoek onzichtbare slachtoffers*.
- Jackson, D.B., Testa, A., & Vaughn, M.G. (2020). Low Self-control and Legal Cynicism among At-Risk Youth: An Investigation into Direct and Vicarious Police Contact. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 57(6), 741–783.
- KIS. (2001). *Hoe vergroot je het vertrouwen tussen jongeren en de politie?* Kennisplatform, Integratie & Samenleving.
- Lai, Y., & Zhao, J.S. (2010). The impact of race/ethnicity, neighborhood context, and police/citizen interaction on residents' attitudes toward the police. *Journal of Criminal Justice*, 38(4), 685- 692.
- Lonsway, K.A., & Archambault, J. (2012) The “Justice Gap” for Sexual Assault Cases. Future Directions for Research and Reform. *Violence against women*, 18 (2) 145-168.

- Matsueda, R. L., Drakulich, K., & Kubrin, C. E. (2006). *Race and Neighborhood codes of violence*. New York: New York University Press.
- Maus, I. (2014). Attitudes van jongeren ten aanzien van de politie: een verkennend onderzoek naar de (gepercipieerde) procedurele rechtvaardigheid. *Cahiers Politiestudies*, 31, 141-164.
- McNeeley, S., & Yuan, Y. (2016). *A multilevel examination of the code of the street's relationship with fear of crime*. Crime and Delinquency
- Murphy, K. (2015). Does procedural justice matter to youth? Comparing adults' and youths' willingness to collaborate with police, *Policing and Society*, 25:1, 53-76,
- NRC. (2022). Stadsmarinier Sana el Fizazi is een begrip in het Rotterdamse [wijk], nu alleen de wijk nog veiliger. NRC.
- Putnam, R., (2000). *Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon & Schuster 2000.
- Rodrigues, H., & Medina, J.C. (2021). Police legitimacy and procedural justice among young Brazilian adolescents: A cross-sectional and time-ordered analysis. *The British Journal of Criminology*, Volume 61, Issue 5, Pages 1206–1224.
- Rosenfeld, R., Jacobs, B. & Wright, R. (2003). Snitching and the code of the street. *British Journal of Criminology*, P. 291-309
- Ruback, R. B., Greenberg, M. S., & Westcott D. R. (1984). Social influence and crime-victim decision making. *Journal of social issues*. 40:39–50
- Sampson, R.J. & Groves, B. (1989). Community structure and crime: Testing social disorganization theory. *American Journal of Sociology*, 94, 774-802.
- Schuilenburg, M., Schoenmakers, Y., & Van zanten, I. (2017). *Positieve veiligheid. Naar een nieuwe Rotterdamse veiligheidsstrategie*. Rotterdam: Directie Veiligheid Rotterdam.
- Shaw, C. R., & McKay, H. D. (1942). *Juvenile delinquency and urban areas*.
- Slocum, L., Taylor, T. J., Brick, B. T., & Esbensen, F. (2010). Neighborhood structural characteristics, individual-level attitudes, and youths' crime reporting intentions. *Criminology*, 48(4), 1063-1100.
- Sunshine, J., & Tyler, T. R. (2003). The role of procedural justice for legitimacy in shaping public support for policing. *Law and Society Review*, 37(3), 513–548.
- Tolsma, J. (2011). *Aangiftebereidheid: Welke overwegingen spelen een rol bij de beslissing om wel of niet aangifte te doen?* *Cahier Politiestudies*, 4 (21), 11-32.
- Topalli, V. (2005). When being good is bad: an expansion of neutralization theory. *Criminology*, P. 797-836
- Tyler, T. R. (2003). Procedural justice, legitimacy, and the effective rule of law. *Crime Justice*, 30:283–357
- Tyler, T. R. (2005). Policing in black and white: Ethnic group differences in trust and confidence in the police. *Police quarterly*, 8(3), 322-342.
- Van Craen, M. (2015). Understanding Police officers' trust and trust-worthy behavior: A work relations framework. *European Journal of Criminology*, p. 1-21.
- Van den Wyngaert, S. (2009). *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*. Antwerpen, 873.
- Van der Veer, L., Van Sluis, A., Van de Walle, S., & Ringeling, A. (2013). *Vertrouwen in de politie: trends en verklaringen*. Apeldoorn: Erasmus Universiteit Rotterdam

- Van San, M. (1998). *Stelen en steken: Delinquent gedrag van Curaçaose jongens in Nederland*. Het Spinhuis.
- Van de Weijer, S., & Bernasco, W. (2016). *Aangifte- en meldingsbereidheid. Trends en determinanten*. Amsterdam: Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving.
- Wijkprofiel Rotterdam. (2022). *Gemeente Rotterdam*.

Bijlage I Topiclijst

A. Topiclijst jongeren

uitleg onderzoek

Algemene vragen:

- Leeftijd
- Woonplaats
- Studie/opleiding (niveau)
- Werk

Rationele en impulsieve afweging op aangiftebereidheid

- Heb je wel eens aangifte gedaan? Waarom wel/waarom niet?
- Ben je wel eens slachtoffer geweest van een misdrijf? Deed je hier toen aangifte van? Waarom wel/niet?
  - o Vond je het misdrijf belangrijk genoeg?
  - o Welke negatieve gevolgen had dat misdrijf? Had je lichamelijk letsel of financiële schade?
  - o Heb je alleen aangifte gedaan of samen met iemand anders?
- Weet je hoe je aangifte moet doen?
- Denk je dat aangifte doen zin heeft?
- Stel je telefoon wordt gestolen, zou je dan aangifte doen? Waarom wel/niet?
- Stel er is ingebroken in je huis, zou je dan aangifte doen? Waarom wel/niet?
- Stel je wordt in elkaar geslagen, zou je dan aangifte doen? Waarom wel/niet?
- Welke kosten en baten zie je bij het doen van aangifte?
- Krijg/kreeg je advies van anderen om aangifte te doen?
- Ervaarde je veel stress nadat je slachtoffer werd van een misdrijf?

Ervaren jongeren dat de sociaaleconomische situatie in de wijk invloed heeft op aangiftebereidheid?

- Hoe is het vertrouwen in de politie?
  - o Is de politie eerlijk?
  - o Kun je altijd op de politie rekenen?
  - o Discrimineert de politie niet?
  - o Is de politie één van ons?
  - o Werkt de politie volgens de regels?
  - o Is de politie omkoopbaar?
- Is er veel criminaliteit in de wijk?
- Kies je bij het afhandelen van problemen om het zelf op te lossen of om de politie te laten helpen?

Ervaren jongeren de invloed van straatcultuur op de bereidheid om aangifte te doen?

- Hoe gaan anderen in jouw omgeving om met criminaliteit/geweld?
- Zijn er veel slachtoffers? Wordt dan aangifte gedaan? Waarom wel/waarom niet?
- Gelden er eigen regels in de wijk? (doorvragen)
- Wat vinden je vrienden ervan als je de politie inschakelt?

- Wordt er wraak genomen als iemand in de wijk geweld gebruikt?
- Wat vind jij ervan als iemand zich niet houdt aan de regels?
- Wat betekenen die regels en waarom zijn die er?

Heeft eigen criminele betrokkenheid invloed op aangiftebereidheid?

- Stel je kent iemand die in de criminaliteit zit. Als diegene slachtoffer zou worden, zou diegene aangifte doen?
- Stel jij zit in de criminaliteit en wordt slachtoffer. Zou jij dan aangifte doen? Waarom wel/waarom niet?
- Stel jij hebt iets gestolen in de winkel (de politie weet niet dat jij dat hebt gedaan) en je wordt erna slachtoffer van geweld. Zou jij dan aangifte doen? Waarom wel/waarom niet?
- Stel je hebt een overval gepleegd (de politie weet niet dat jij dat hebt gedaan) en je wordt erna zelf slachtoffer van geweld. Zou jij dan aangifte doen? Waarom wel/waarom niet?

Bedanken!

B. Topiclijst politie agenten

uitleg onderzoek

Algemeen

- Hoelang werkzaam bij de politie?
- Waar werkzaam (geweest)?
- Waarom politie?

Rationele/impulsieve afweging

- Wanneer doen jongeren aangifte?
- Waarom doen jongeren aangifte?
- Hoe vaak komt het voor dat jongeren aangifte doen?
- Welke jongeren doen er aangifte?
  - o Verschil in opleidingsniveau?
  - o Komen ze samen met ouders of alleen?
  - o Kun je de jongeren beschrijven?
- Denken ze er goed over na? Of doen ze impulsief aangifte
- Welke kosten en baten zien jongeren bij het doen van aangifte?
- Hoe / op welke manier doen ze aangifte?

Buurt

- Beschrijf de buurt
- Beschrijf de buurtbewoners
- Welke etnische achtergronden zijn er?
- Welke sociaaleconomische status heeft de wijk?

Sociaaleconomische status

- Welke invloed heeft SES op de wijk?
- Is er veel criminaliteit?
- Hoe is het contact met de politie?
- Hoe is het vertrouwen in de politie?
  - o Geloven ze in het systeem van aangiftebereidheid?

Invloed straatcultuur

- Hoe gaan jongeren om met geweld/criminaliteit?
- Welke reactie hebben jongeren op het geweld/criminaliteit?
- Gebeurt er veel criminaliteit waar geen aangifte van wordt gedaan?
- Gelden er regels in de wijk?
  - o Wat betekenen die regels?
- Wat vinden jongeren als iemand de politie inschakelt?
- Wordt er wraak genomen als iemand geweld gebruikt?
- Regelen jongeren het zelf, i.p.v. aangifte te doen?

Criminele betrokkenheid

- Doen jongeren aangifte die crimineel betrokken zijn?
- Verschilt dat per type criminaliteit (gradaties)? Is er een verschil met jongeren die iets stelen uit de winkel of die met zware criminaliteit betrokken zijn?

- Hebben het criminele circuit of criminele vrienden invloed op de aangiftebereidheid van een jongere?

Bedanken!

Bijlage II Overzicht participanten

Jongeren

Participant	Geslacht	Leeftijd
A	Man	16
B	Vrouw	25
C	Man	22
D	Vrouw	18
E	Vrouw	23
F	Man	20
G	Man	23
H	Man	21
I	Man	19
J	Man	21
K	Vrouw	17
L	Vrouw	18
M	Man	19
N	Man	21

Politie

Participant	Geslacht	Leeftijd
A	Man	38
B	Man	35
C	Vrouw	45
D	Man	40
E	Man	43

Bijlage III: Informed Consent Form

INFORMED CONSENT FORMULIER

Naam onderzoeksproject: ervaringen van aangiftebereidheid onder jongeren en de politie in [buurt]

Dit onderzoek wordt geleid door Madeleine Nieuwenhuijse. Madeleine volgt de master grootstedelijke vraagstukken en beleid aan de Erasmus Universiteit te Rotterdam en schrijft haar afstudeeronderzoek. U bent van harte uitgenodigd om aan dit onderzoek deel te nemen! Het doel van dit onderzoek is de ervaringen van aangiftebereidheid onder jongeren naar de politie en de ervaringen van de politie omtrent die aangiftebereidheid.

U neemt deel aan dit interview waarin u vragen gesteld gaan worden over de aangiftebereidheid. Het interview zal beginnen met algemene vragen, waarna er steeds dieper wordt ingegaan op de ervaringen met aangiftebereidheid. Van het interview zal er een audio-opname gemaakt worden, zodat het gesprek woord voor woord kan worden uitgetypt. Dit transcript wordt gebruikt voor het verdere onderzoek.

Er zijn geen fysieke, economische of juridische risico's verbonden aan uw deelname. Uw deelname is vrijwillig en u hoeft geen vragen te beantwoorden die u niet wilt beantwoorden. Ook kunt u op elk gewenst moment uw deelname stoppen. Hiernaast mag u altijd uw toestemming aan deelname van dit onderzoek en het gebruik van uw gegevens intrekken.

Uw privacy is en blijft maximaal beschermd. Er wordt op geen enkele wijze vertrouwelijke informatie van of over u naar buiten gebracht. Uw gegevens zullen altijd anoniem gemaakt worden. Zo wordt er vanaf het begin gebruik gemaakt van een pseudoniem. Hiernaast worden de audio-opnamen direct uitgetypt en verwijderd. De transcripten worden tot het eind van het onderzoek (uiterlijk 25 juni) opgeslagen op harddrive en beveiligd met een wachtwoord. Uiterlijk 25 juni zullen deze transcripten worden verwijderd en vernietigd. U heeft tot 25 juni de mogelijkheid tot inzage van uw gegevens. Alleen Madeleine heeft inzicht in de data en indien nodig zullen onderzoeksgegevens alleen in anonieme vorm worden besproken met de scriptiebegeleider.

Een klacht hierover kan ingediend worden bij autoriteit persoonsgegevens.

Als u besluit te stoppen met de deelname aan het onderzoek, of als u vragen, klachten of opmerkingen hebt kunt u contact opnemen met:

Onderzoeksleider:
Madeleine Nieuwenhuijse
madeleine10@hotmail.nl
+31629832698

Functionaris voor gegevensbescherming EUR
privacy@eur.nl

TOESTEMMINGSVERKLARING

Met uw ondertekening van dit document geeft u aan dat u minstens 18 jaar oud bent; dat u goed bent geïnformeerd over het onderzoek, de manier waarop de onderzoeksgegevens worden verzameld, gebruikt en behandeld en welke eventuele risico's u zou kunnen lopen door te participeren in dit onderzoek.

Hiernaast geeft u toestemming om gegevens met betrekking tot geslacht in deze gegevens te verwerken.

Indien u vragen had, geeft u bij ondertekening aan dat u deze vragen heeft kunnen stellen en deze duidelijk beantwoord zijn. Ook geeft u aan dat u vrijwillig akkoord gaat met uw deelname aan dit onderzoek. Van dit ondertekende toestemmingsformulier ontvangt u een kopie.

Ik ga akkoord met deelname aan het onderzoek geleid door Madeleine Nieuwenhuijse. Het doel van dit document is om de voorwaarden van mijn deelname aan het project vast te leggen.

1. Ik heb voldoende informatie over dit onderzoek gekregen. Het doel van mijn deelname als participant in dit onderzoek is helder uitgelegd en ik weet wat dit voor mij betekent.
2. Ik stem ermee in dat Madeleine naar mijn etnische afkomst vraagt.
3. Mijn deelname in het interview is geheel vrijwillig. Er is geen verplichting of dwang aan verbonden.
4. Mijn deelname houdt in dat ik geïnterviewd word door Madeleine. Dit interview zal ongeveer 30 en 60 minuten duren. Ik geef de onderzoeker toestemming om tijdens het interview een geluidopname te maken en schriftelijke notities te nemen. Het is mij duidelijk dat, als ik toch bezwaar heb met de voorwaarden van dit onderzoek, ik op elk moment van deelname, zonder opgaaf van reden, kan stoppen.
5. Als ik tijdens het interview mij niet op mijn gemak voel, dan mag ik tijdens het interview mijn deelname stoppen. Ook heb ik het recht om vragen niet te beantwoorden.
6. Mijn privacy is gewaarborgd als deelnemer aan dit onderzoek. De onderzoeksleider heeft de garantie gegeven dat ik niet ben te identificeren in door het onderzoek naar buiten gebrachte gegevens.
7. Voor bezwaren met betrekking tot opzet of uitvoering van dit onderzoeksproject kan ik mij wenden tot de onderzoeksleider (madeleine10@hotmail.nl) of tot de functionaris voor gegevensbescherming EUR (privacy@eur.nl)
8. Ik heb dit formulier gelezen en begrepen. Mijn vragen zijn naar mijn tevredenheid beantwoord en ik ben vrijwillig akkoord met deelname aan dit onderzoek.
9. Ik heb een kopie ontvangen van dit toestemmingsformulier dat ook ondertekend is door de interviewer.

Handtekening deelnemer

Handtekening onderzoeksleider

Datum

Datum:

23-03-2023